

บทที่ 2

การดำเนินการกับทรัพย์สิน

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์เพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยเป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญาและมีมาตรการริบทรัพย์สินทางอาญา (Criminal Forfeiture Measure) และยังได้นำมาตรการยึดทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil Forfeiture Measure) มาบังคับใช้เพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานอีกด้วย ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ มาตรการยึดหรืออายัดทรัพย์สินทางแพ่ง ซึ่งถือว่ามิใช่โทษทางอาญา แต่เป็นมาตรการทางแพ่งโดยแท้ที่สามารถดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (asset involved in an offense) จึงมีบทบัญญัติให้ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินอยู่ในเขตอำนาจศาลแพ่ง อีกทั้งกฎหมายมีบทสันนิษฐานไว้ก่อนว่า “เป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่สุจริต” (Pre-assuming of ill-intention receiving of property involved in an offense) ซึ่งมีผลให้รัฐไม่มีการพิสูจน์ แต่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของสามารถแสดงการได้มาซึ่งทรัพย์สินเหล่านั้น อันเป็นหลักกฎหมายผลภาระการพิสูจน์ (shift the burden of proof) ให้กับบุคคลผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอน หรือผู้ทำประโยชน์ หรือผู้มีส่วนได้เสีย อาจแสดงให้เห็นว่า ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริต และตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

โดยปกติหลักทั่วไปเกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ คือ “ผู้ใดกล่าวอ้าง ผู้นั้นต้องพิสูจน์” ตามมาตรา 84¹ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่ก็มีข้อยกเว้นที่น่าสับสนซึ่งในพระราชบัญญัติฉบับนี้มีบทสันนิษฐานตามกฎหมายว่า “ทรัพย์สินตามคำร้องของพนักงานอัยการนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” และพนักงานอัยการได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมาย แต่พนักงานอัยการยังคงต้องพิสูจน์ว่าได้ปฏิบัติตาม

¹ โปรดดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84

เงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว คือ พนักงานอัยการก็ยังมีหน้าที่นำพยานบุคคลและพยานเอกสารมาสืบเพื่อให้เห็นว่า ผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามคำร้องเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน จึงจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐาน หากพนักงานอัยการสามารถพิสูจน์ได้เช่นนั้น ก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อย่างไรก็ตามสำหรับผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอนทรัพย์สินก็ยังมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนเองไม่เกี่ยวข้องหรือไม่เคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ซึ่งเป็นหลักหลักการการพิสูจน์ให้กับบุคคลผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอน หรือผู้ทำประโยชน์ หรือผู้มีส่วนได้เสียอาจแสดงให้เห็นว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริต และตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ส่วนในคดีอาญามูลฐานฟอกเงินนั้น มีข้อสันนิษฐานว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าโจทก์จะพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิด ซึ่งมีหลักว่า ศาลจะไม่ลงโทษจำเลยจนกว่า โจทก์พิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยปราศจากข้อสงสัยโดยสมควร ในพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมีภาระการพิสูจน์ หรือหน้าที่นำสืบแตกต่างกัน เนื่องจากมีทั้งมาตรการทางอาญา คือ ความผิดอาญามูลฐานฟอกเงิน และมาตรการทางแพ่ง คือ เรื่องการขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน อยู่ในฉบับเดียวกัน และประกอบกับกฎหมายฉบับนี้มีบทสันนิษฐานที่เป็นคุณตามกฎหมาย ซึ่งนำมาใช้ในเรื่องของมาตรการทางแพ่ง คือ เรื่องการขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินนั่นเอง แต่ไม่ได้นำมาใช้กับคดีอาญามูลฐานฟอกเงิน

2.1 วิวัฒนาการของกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เกิดขึ้นเนื่องจากสหประชาชาติได้ประกาศใช้อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Nation Convention Against Illicit Traffic in Narcotic and Substances, 1988) หรืออนุสัญญาเวียนนา ค.ศ. 1988 (Vienna Convention 1988) ได้กำหนดให้มาตรการเรื่องการปราบปรามการฟอกเงินเป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 ได้กำหนดให้การกระทำต่อทรัพย์สินในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้เป็นการผิดทางอาญาตามกฎหมายภายในของประเทศภาคี กล่าวคือ

(1) การกระทำต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบด้วยการแปรรูป หรือโอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพื่อปกปิดแหล่งที่มา หรือเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดมิให้ถูกดำเนินคดี²

(2) การปกปิด หรืออำพรางสถานะ หรือแหล่งที่มาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด³

(3) การครอบครองหรือใช้ทรัพย์สินนั้น โดยรู้ในขณะได้มาว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด⁴

จากหลักการที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 แต่ละประเทศจึงได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกฎหมายอาญาภายในของแต่ละประเทศ และแก้ไขปัญหากฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าวโดยกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาแก่ผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ที่ช่วยเหลือในการโอนสิทธิในทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว ผู้เปลี่ยนสภาพทรัพย์สินซึ่งมีที่มาจากยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงแหล่งที่มาของทรัพย์สิน จะเห็นได้ว่าตามอนุสัญญาดังกล่าวมุ่งเน้นแต่เฉพาะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงถือได้ว่าความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานตามอนุสัญญานี้ โดยเฉพาะได้กำหนดให้ผู้กระทำการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดทางอาญา มีโทษจำคุก ปรับ และริบทรัพย์สิน การที่อนุสัญญาดังกล่าวกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดหลักที่ทุกประเทศจะต้องช่วยกัน

² อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 (ข้อ 3 วรรค 1 (ข) (1))

³ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 (ข้อ 3 วรรค 1 (ข) (2))

⁴ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 (ข้อ 3 วรรค 1 (ค) (1))

ต่อต้านและปราบปราม ประเทศสมาชิกจึงได้นำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาบัญญัติเป็น ความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายภายใน เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และฮ่องกง เป็นต้น

นอกจากนี้ ตาม UN Model Law ใน Section 1 Money Laundering offences Article 20 ได้กำหนดความผิดการฟอกเงินหรือทรัพย์สินเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดที่จะต้อง ปราบปราม โดยที่ UN Model Law เป็นกฎหมายที่เป็นแบบให้ทุกประเทศนำไปเป็นแนวทาง ในการบัญญัติกฎหมายภายในเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงเป็นความผิดมูลฐานที่แต่ละประเทศสมาชิกจะต้องกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อเป็นการสกัดกั้นและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด ซึ่งตาม UN Model Law ได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพียงฐานความผิดเดียว โดยไม่ได้กำหนดความผิดมูลฐานอื่นๆ ไปด้วย อันเป็นการสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 ที่มุ่งที่จะลดทอนผลประโยชน์ของผู้มีส่วนพัวพันกับการลักลอบค้ายาเสพติด ดังนั้นประเทศสมาชิก ที่บัญญัติกฎหมายว่าด้วยการการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะต้องนำเอาความผิด มูลฐานที่เกี่ยวกับยาเสพติดมาบัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวด้วย นอกจากความผิดมูลฐาน ที่เกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว แต่ละประเทศอาจกำหนดความผิดมูลฐานอื่นๆ ได้ซึ่งก็แล้วแต่นโยบาย ของประเทศนั้นๆ อาจกำหนดให้ผู้ฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรม ทางเศรษฐกิจมีความผิดฐานฟอกเงินได้

ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการลักลอบค้ายาเสพติด และมีปัญหาการฟอกเงิน ที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด แม้มีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ก็ยังไม่สามารถปราบปรามให้หมดสิ้นได้แต่กลับขยายตัวกว้างขวาง ขึ้นเป็นองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมระหว่างประเทศมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ นอกจากนี้ประเทศไทยยังไม่อาจเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกไทยอนุสัญญา สหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านและลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็น ข้อบัญญัติของอนุสัญญาดังกล่าวแต่ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการบัญญัติกฎหมายป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน และตามกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้หลายฐาน ความผิด และให้สอดคล้องกับ UN Model Law และอนุสัญญาสหประชาชาติดังกล่าว

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา และมีความผิดมูลฐานที่สำคัญ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทย ได้ตราเป็นกฎหมายและเพิ่งประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 29 ก วันที่ 21 เมษายน 2542 และมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2542 ส่วนกฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบต่างๆ เพิ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2543 อันมีผลทำให้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทย มีสภาพบังคับใช้โดยสมบูรณ์

2.2 หลักการและสาระสำคัญ

ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีเจตนารมณ์ที่มุ่งประสงค์จัดวางจรรยาบรรณประกอบอาชีพการงานและทำลายแรงจูงใจในการประกอบอาชีพการงานที่ให้ผลตอบแทนที่สูง จึงกำหนดมาตรการดำเนินการต่อการฟอกเงิน คือ มาตรการทางอาญาที่ดำเนินคดีต่อบุคคล และมาตรการที่ดำเนินคดีต่อทรัพย์สิน โดยมาตรการที่ดำเนินคดีต่อทรัพย์สินนั้นมีเหตุผลมาจากหลักของการคุ้มครองประโยชน์ของสังคมหรือประโยชน์สาธารณะ หลักการติดตามและเรียกคืนทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดของรัฐ โดยจะให้อึดหรืออายัดและให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินอันเป็นการดำเนินการคนละส่วนกับการดำเนินการทางอาญาต่อบุคคล นอกจากนี้มาตรการนี้กำหนดภาระในการพิสูจน์ให้เจ้าของทรัพย์สินมาแสดงตัวและพิสูจน์ว่าทรัพย์สินของตนมิได้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยมีบทสันนิษฐานเกี่ยวกับการได้ทรัพย์สินจากการกระทำความผิดในระดับ “เหตุอันควรสงสัย” เท่านั้น จึงสามารถดำเนินคดีจากทรัพย์สินที่สงสัยได้โดยไม่ต้องจับตัวคนร้ายเพื่อนำมาฟ้องร้องคดีเสียก่อน⁵

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในหมวด 6 เรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นมาตรการที่บัญญัติขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการกับทรัพย์สินที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน ตามคำนิยามในมาตรา 3

⁵ สุรชาติ วรศรีณย์, “สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และหมายเหตุท้ายคำวินิจฉัย”, The Civil Law Journal, น. 152.

เหตุที่กฎหมายบัญญัติมาตรการดังกล่าวก็เนื่องจากปัจจุบัน การดำเนินการทางอาญากับบุคคลผู้กระทำความผิดยังขาดประสิทธิภาพ โดยการกระทำความผิดบางอย่าง เช่น ยาเสพติด จะมีการดำเนินการเป็นองค์การซึ่งขั้นตอนการดำเนินการขององค์การจะมีความสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะหาพยานหลักฐานมาดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่เบื้องหลัง ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดดังกล่าวโดยตรง นอกจากนั้นการมุ่งที่จะปราบปรามและดำเนินคดีกับบุคคลแต่เพียงอย่างเดียวนั้นยังไม่เพียงพอที่จะหยุดยั้งหรือล้มล้างองค์การอาชญากรรมดังกล่าว เนื่องจากความผิดที่องค์การดังกล่าวกระทำมักจะมีผลตอบแทนเป็นเงินจำนวนมากมหาศาล แม้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะสามารถจับกุมและดำเนินคดีกับผู้ที่เป็นหัวหน้าหรือผู้นำขององค์การได้ แต่หากองค์การดังกล่าวยังคงมีเงินทุนหมุนเวียนอยู่ก็จะมีบุคคลอื่นขึ้นแทนอยู่เสมอ⁶ มาตรการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินตามหมวด 6 ของพระราชบัญญัตินี้จึงเป็นมาตรการพิเศษที่มุ่งจัดการกับทรัพย์สินซึ่งเป็นเสมือนเลือดหล่อเลี้ยงให้องค์กร⁷ ซึ่งจะเป็นการยับยั้งการเจริญเติบโตขององค์การอาชญากรรมดังกล่าว อันจะส่งผลดีต่อการปราบปรามต่อไป

2.2.1 หลักการและสาระสำคัญ

วัตถุประสงค์หลักของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฉบับนี้เป็นการนำกฎหมายมาใช้เพื่อป้องกันสังคมให้พ้นจากวงจรของการกระทำความผิด เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ก่อนกฎหมายฟอกเงินใช้บังคับเช่นเรื่องรับของโจร หรือเรื่องเจ้าพนักงานเรียกรับสินบน เป็นต้น ไม่อาจตัดวงจรได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเหตุที่เป็นข้อหาทางอาญา หากจะนับเรื่องนี้เข้าเป็นโทษทางอาญาอีก ก็ไม่อาจตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมเช่นนี้และวิธีการของอาชญากรเหล่านี้ ก็มีวิธีที่สลับซับซ้อน มีการดำเนินการปะปนไประหว่างการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย และไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้ยากแก่การพิสูจน์จนชัดแจ้ง จึงต้องทำความเข้าใจให้ดีว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ได้มุ่งลงโทษผู้ที่มีทรัพย์สินร่ำรวยผิดปกติ แต่มุ่งที่จะนำทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดซึ่งบุคคลใดมีไว้ร่ำรวยผู้มีสิทธิที่แท้จริงหรือตกคืนให้แก่แผ่นดินเพื่อประโยชน์สาธารณะต่อไป เป็นการเอาทรัพย์สินจากผู้ไม่มีสิทธิถือครองไว้ คืบตามหลักกรรมสิทธิ์ในทางแพ่งจึงไม่เกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา

⁶ เฟื่องอ้าง, น. 159.

⁷ จรัญ ภักดีธนากุล, สาระสำคัญ การบังคับใช้ และผลกระทบของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานส่งเสริมตุลาการ)น . 5.

แต่อย่างใด บทบัญญัติที่ให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบตกเป็นของแผ่นดินเป็นเพียงวิธีการที่จะป้องกันและปราบปรามโดยตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมเท่านั้นมิใช่เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาอันจะต้องอยู่ใต้บังคับของหลักมาตรา 2 แห่งกฎหมายนี้ จึงนำไปใช้บังคับเข้ากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดมูลฐานซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบ และยังคงมีอยู่ในขณะที่กฎหมายฟอกเงินใช้บังคับได้ เพราะทรัพย์สินดังกล่าวผู้ที่ได้มาไม่มีสิทธิในทรัพย์สินนั้นตั้งแต่ได้รับมาแล้ว และถึงแม้ว่าผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตาย ก็เป็นเพียงแต่ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องและโทษเป็นอันระงับไปเท่านั้น ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็ยังคงต้องคืนแก่ผู้มีสิทธิโดยชอบหรือตกแก่แผ่นดินได้นั่นเอง เพราะถึงอย่างไรผู้กระทำที่ตายไปแล้วก็ไม่มีสิทธิในทรัพย์สินที่ตนไปลักไปชิงเข้ามา หรือที่ตนได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายอยู่ดี แล้วจะให้ตกทอดไปสู่ทายาทของผู้กระทำความผิดได้อย่างไร จึงไม่ใช่เรื่องกฎหมายย้อนหลังเลย โทษและการดำเนินคดีทางอาญาแก่บุคคลนั้นเท่านั้นที่ระงับไป ทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบนั้นไม่เกี่ยวกับคดีอาญาหรือโทษทางอาญาแต่อย่างใดจะต้องเป็นไปตามหลักกรรมสิทธิ์ในทางแพ่ง คือ คืนผู้มีสิทธิไป พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ก็ได้ใช้หลักทางแพ่งไม่ใช่อาญา เป็นการเรียกคืนทรัพย์สินจากผู้ที่ไม่สิทธิจะยึดถือไว้ ดังนี้ แม้ผู้กระทำการฟอกเงินตายก็ไม่ใช้สาระสำคัญ ความสำคัญอยู่ที่ว่าทรัพย์สินนั้นเขาได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หากไม่ก็เอาทรัพย์สินนั้นคืนเจ้าของหรือหากไม่มีเจ้าของมาอ้างเอาทรัพย์สินนั้นก็ต้องให้ตกเป็นของแผ่นดินได้

ความผิดฐานฟอกเงินเป็นมาตรการที่จะโจมตีตัวบุคคลโดยเฉพาะเพื่อให้รับโทษทางอาญาส่วนการริบทรัพย์สินในทางแพ่งเป็นมาตรการที่จะโจมตีตัวทรัพย์สิน เพราะตามกฎหมายอาญา ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดที่ดี ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่ดี ต้องริบตามกฎหมายอาญา แต่กระบวนการที่จะไปสู่การริบทรัพย์สิน ถ้าดำเนินไปตามกฎหมายอาญา ปกติจะมีขั้นตอนมาก ส่งผลให้ไม่สามารถที่จะทำให้มาตรการริบทรัพย์สินประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น กฎหมายหลายประเทศได้กำหนดหลักการดำเนินการริบทรัพย์สินในทางแพ่งไว้ โดยแทนที่จะต้องไปจับกุมฟ้องร้องตัวผู้ต้องหาก่อนถึงจะดำเนินการริบทรัพย์สินได้ ก็ไม่จำเป็นต้องรอให้จับกุมดำเนินคดีก่อนก็สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินได้เลย โดยแยกดำเนินการริบทรัพย์สินทางแพ่งได้ทันที เมื่อปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องการกระทำความผิด ซึ่งเลขาธิการจะเป็นผู้ส่งเรื่องให้อัยการ อัยการจะพิจารณาร้องขอต่อศาลแพ่งเพื่อไต่สวนว่าเป็นการฟอกเงินหรือไม่ ถ้าใช่ก็ให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

ได้เลย โดยใช้กลไกทางแพ่งที่ไม่ต้องติดตามจับตัวคนร้ายให้ได้ก่อนก็สามารถดำเนินคดีกับทรัพย์สินที่โดยสภาพต้องถูกริบอยู่แล้ว แทนที่จะใช้ส่วนอาญาก็มาใช้ส่วนแพ่งแทน

2.2.2 ความผิดมูลฐาน (Predicate offence)⁸

ลักษณะของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีมาตรการทางกฎหมายที่มุ่งลงโทษบุคคลที่ทำการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน เช่น บุคคลที่โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความผิดมูลฐานนั้นที่เป็นที่มาของทรัพย์สิน และหากผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือบุคคลอื่นนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานไปกระทำการต่างๆ ที่เป็นลักษณะของการฟอกเงิน เช่น โอนไปหรือรับโอนมาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินนั้น เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา ผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือบุคคลอื่นผู้กระทำการดังกล่าวนี้ จะมีความผิดฐานฟอกเงินซึ่งจะต้องถูกลงโทษ

คำว่า “ความผิดมูลฐาน” ตรงกับภาษาอังกฤษที่เรียกว่า Predicate Offences หรือ the Underlined Offences มีคำจำกัดความหรือความหมายว่าอย่างไรนั้น ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ออกโดยองค์การสหประชาชาติเพื่อเป็นรูปแบบให้แต่ละประเทศนำไปบัญญัติกฎหมายภายในซึ่งเรียกว่า UN Model Law มิได้กำหนดนิยามหรือความหมายไว้⁹ แต่จากการศึกษากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศต่างๆ รวมทั้งของประเทศไทยได้มีการให้ความหมายหรือคำจำกัดความของความผิดมูลฐานไว้ดังนี้ ความผิดมูลฐาน หมายถึงฐานความผิดทางอาญาที่รัฐได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยกำหนดมาตรการลงโทษทางอาญาแก่ผู้ที่ฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญาตามฐานความผิดที่กำหนดไว้ โดยมีการกำหนดมาตรการในการลงโทษทางอาญากับผู้ที่ฟอกเงินหรือทรัพย์สิน

⁸ ความผิดมูลฐาน คือ ความผิดหลักที่จะนำเอากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปใช้บังคับ

⁹ ชัยนันท์ แสงปุตตะ, "กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน," (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541) น. 17.

ที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุน ช่วยเหลือการกระทำ ซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน¹⁰

กล่าวโดยสรุปคือ “ความผิดมูลฐาน” คือ ความผิดอาญาที่เป็นมูลเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นฐานก่อให้เกิด หรือให้ได้มาซึ่งเงิน หรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิด¹¹ การกำหนด ให้มีความผิดมูลฐานขึ้น ก็เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนในการนำมาตรการยึดหรืออายัด ทรัพย์สินไปใช้กับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดว่าจะต้องดำเนินการกับ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น¹² ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติคำว่า “ความผิด มูลฐาน” ไว้ในมาตรา 3 มีทั้งสิ้น 8 ประเภท ดังนั้น “ความผิดมูลฐาน” จึงเป็นคำที่ถูกกำหนดขึ้นมา เพื่อใช้สื่อความหมายให้เห็นว่า เมื่อกล่าวถึงคำว่า “ความผิดมูลฐาน”แล้ว หมายถึงความผิดอาญา ใดๆ ในจำนวน 8 ประเภทตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั่นเอง

1. ความผิดมูลฐานในต่างประเทศ

ในแต่ละประเทศนั้นอาจกำหนดความผิดมูลฐานอื่นๆ เพื่อการนำมาตรการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินได้ด้วย ซึ่งมักขึ้นอยู่กับนโยบายของประเทศนั้นๆ¹³

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศต่าง ๆ อาจสรุปได้ดังนี้

กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

(1) USA Patriot Act 2001 มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า Anti Terrorist Financial Act H.R.2975 เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการปราบปรามแหล่งเงินทุนขององค์กรก่อการร้าย ข้ามชาติ กฎหมายนี้ประกาศใช้เมื่อเดือนตุลาคม 2001 หลังจากเหตุการณ์ระเบิดตึก World Trade เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2001 ที่ผ่านมา จุดมุ่งหมายก็เพื่อเพิ่มอำนาจเจ้าหน้าที่ในการกระทำ

¹⁰ สีนหาท ประยูรรัตน์, เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการดำเนินคดีอาญาตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542, น. 1.

¹¹ ญัฐภัทร ถวัลย์โพธิ, การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นความผิด มูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, น. 1.

¹² เฟื่องอ้าง, น. 1.

¹³ วีระพงษ์ บุญโญภาส, “ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับความจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย,” วารสารกฎหมาย, ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 (2545), น. 350-351.

ความผิดได้ทั้งในและนอกประเทศ มาตรการพิเศษของกฎหมายนี้เช่น การดักฟังทางโทรศัพท์ ตรวจสอบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) กำหนดฐานความผิดเฉพาะในเรื่องการก่อการร้ายข้ามชาติ และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ตลอดจนให้อำนาจเจ้าพนักงานในการดำเนินคดีกับผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ในส่วนของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายฉบับนี้ได้เพิ่มอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่ของกระทรวงการคลัง เพื่อดำเนินการในส่วนของเงินได้ขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ผ่านทางสถาบันการเงิน เช่นการให้อำนาจเจ้าหน้าที่กระทรวงการคลังในการบังคับให้บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ Broker หรือ Dealer รายงานการทำธุรกรรมทางการเงินที่น่าสงสัย หรือการป้องกันมิให้สถาบันการเงินในสหรัฐทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินนอกระบบ สำหรับในเรื่องการปราบปรามการฟอกเงินได้เพิ่มฐานความผิดให้แก่การกระทำในลักษณะฟอกเงินอีกเป็นจำนวนมาก เช่น การกำหนดความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือเพื่อสนับสนุนการวางแผนก่อการร้ายข้ามชาติทั้งในและต่างประเทศ USA Patriot Act 2001¹⁴ มีส่วนก่อให้เกิด 8 Recommendations ของ FATF ซึ่งเป็นเรื่องเงินของขบวนการก่อการร้ายในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์กรสหประชาชาติ ซึ่งจะต้องยอมรับหลักเกณฑ์นี้ในที่สุด

(2) Bank Secrecy Act 1970 ให้อำนาจตรวจสอบแหล่งที่มาของเงินที่ต้องสงสัยในธนาคาร หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษทั้งจำและปรับ โดยกฎหมายระบุให้สถาบันการเงินต้องยื่นรายงานทางการเงินที่ผ่านสถาบันการเงินที่มีจำนวนตั้งแต่ 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไป¹⁴

(3) Money Laundering Control Act 1986 เป็นกฎหมายควบคุมการฟอกเงินที่ใช้บังคับในปัจจุบัน บุคคลแต่ละคนอยู่ภายใต้เขตอำนาจของสหรัฐอเมริกา มีผลประโยชน์ทางการเงิน มีอำนาจ หรือมีบัญชีทางการเงินในต่างประเทศ ต้องรายงานความสัมพันธ์ไปที่ The Secretary of the Treasury ในแต่ละปี ถึงความสัมพันธ์ที่ยังคงมีอยู่ Bank Secrecy Act 1970 จึงมีการกำหนดโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา สำหรับผู้ไม่ปฏิบัติตาม¹⁵

¹⁴ เอกชนชุดที่ 5, มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำผิดที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ, กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ, น. 6-9.

¹⁵ ชัยวัฒน์ ปางตระกูล, “อำนาจหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลตามร่างกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539) น. 36.

กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย ในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศหนึ่งที่มีระบบกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่สมบูรณ์มากที่สุดในโลก โดยกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศออสเตรเลียแบ่งออกเป็น

(1) Customs Act 1901 เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ให้รัฐมีอำนาจในการยึด เชื้อ หรือทรัพย์สินอื่นใด รวมทั้งให้อำนาจศาลในการปรับให้สูงเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการซื้อขายยาเสพติด ซึ่งหลักเกณฑ์นี้มาจากแนวความคิดที่ว่า “จะไม่มีประโยชน์อันใดเลยที่จะหารายได้จากการกระทำความผิดจำนวนมหาศาล แต่ในที่สุดแล้วผู้้นั้นไม่ได้ใช้เงินนั้น” ซึ่งหลักเกณฑ์นี้ได้ถูกนำมาอ้างอิงแก้ไขโทษปรับให้เหมาะสมในประเทศไทย

(2) Proceed of Crime Act 1987 เป็นกฎหมายที่กำหนดให้ศาลในการสั่งยึดทรัพย์สินที่ใช้ หรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดรวมตลอดไปถึงดอกผลที่เกิดจากเงินได้เหล่านั้น ด้วย การดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้มาจากหลักเกณฑ์หรือแนวความคิดที่ว่า “บุคคลไม่ควรได้รับประโยชน์จากผลของการกระทำความผิด”

(3) Telecommunication Act 1991 เป็นกฎหมายที่ให้มีการนำมาตรการพิเศษ มาใช้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อความเหมาะสมกับลักษณะของความผิดที่ได้พัฒนารูปแบบไปอย่างรวดเร็วจนยากที่จะใช้มาตรการตามกฎหมายเก่าติดตามได้ทัน มาตรการเหล่านั้นได้แก่ การดักฟังทางโทรศัพท์และการเข้าถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ซึ่งกฎหมายของประเทศไทยหลายฉบับก็ได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ที่จะทำได้แต่ต้องขออนุญาตต่อศาลด้วย เช่น กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกฎหมายของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นต้น

(4) FTR Act 1988 เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมทางการเงินของประเทศออสเตรเลียโดยรายงานธุรกรรมเงินสดและธุรกรรมทางการเงินต่างๆ และธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไปยังหน่วยงาน Austrac เพื่อติดตามร่องรอยทางการเงินของเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งการรายงานลักษณะนี้ได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เช่นกัน

โดยสรุปจากกฎหมายทั้ง 4 ฉบับของประเทศออสเตรเลียจะครอบคลุมกระบวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน โดยแยกสัดส่วนของการบังคับใช้กฎหมายไว้เป็นขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ Telecommunication Act 1991 ในเรื่องของการใช้มาตรการต่างๆ เพื่อเข้าถึงข้อมูล FTR Act 1988 กฎเกณฑ์การรายงานธุรกรรมทางการเงินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง Customs Act 1901

กฎหมายที่ให้อำนาจรัฐในการยึดรายได้ที่มาจากการค้ายาเสพติด และ Proceed of Crime Act 1987 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจในการยึดอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งประเทศไทยได้รวมขั้นตอนในการดำเนินการทั้งหมดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

กฎหมายของประเทศมาเลเซีย Anti-Money Laundering Act 2001 กฎหมายฉบับนี้ได้ให้อำนาจในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างกว้างขวาง เพราะได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ถึง 119 ความผิดมูลฐาน ในขณะที่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีความผิดมูลฐานอยู่เพียง 7 ความผิดมูลฐานเท่านั้น ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของ Anti-Money Laundering Act 2001 ของมาเลเซียก็คือ การให้ LOFSA (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของมาเลเซีย) มีอำนาจในการพัฒนาการเปิดสถาบันการเงินใหม่ ตรวจสอบความพร้อม และประวัติการประกอบกิจการที่ดีหรือไม่รวมถึงอำนาจในการตรวจสอบว่าสถาบันการเงินนั้นจะต้องไม่มีความเกี่ยวข้องกับแหล่งเงินทุนที่ผิดกฎหมายทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ

กฎหมายฟอกเงินของประเทศฟิลิปปินส์ Anti-Money Laundering Act of 2001 เช่นเดียวกับกฎหมาย Anti-Money Laundering Act 2001 ของมาเลเซีย กฎหมายฉบับนี้มุ่งหมายที่จะปราบปรามการฟอกเงินในประเทศฟิลิปปินส์ โดยผ่านความผิดมูลฐาน 14 ความผิดมูลฐาน มาตรการที่แตกต่างจากที่บัญญัติไว้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยก็คือ Anti-Money Laundering Act of 2001 ของฟิลิปปินส์ได้กำหนดมาตรฐานการคุ้มครองผู้ที่รายงานข้อมูลความลับของลูกค้าสถาบันการเงิน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการฟอกเงิน และยังให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเงินทุนที่ผิดกฎหมายทั้งที่อยู่ในสถาบันการเงิน และนอกสถาบันการเงิน นอกจากนี้ยังมีการตั้ง FIU : Financial Intelligence Unit ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีกด้วย

กฎหมายประเทศอิตาลี ประเทศอิตาลีไม่ได้แยกบัญญัติกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้เป็นการเฉพาะเหมือนกับประเทศทั้งหลาย แต่บัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ในประมวลกฎหมายอาญา (Criminal Code) โดยแยกการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ในมาตรา 64 bis และ 648ter ซึ่งมีการแก้ไขในปี 1997 ส่วน Mafia Type Criminal Activities ได้บัญญัติไว้ใน Decree – Law no.306 เมื่อปี 1992 ในมาตรา 92 quarter และ 12 sexes ประเทศอิตาลีมีลักษณะของการปราบปรามการฟอกเงินที่แตกต่างจากประเทศอื่น คือเริ่มต้นจากกฎหมายปราบปรามองค์กรอาชญากรรมในรูปแบบของมาเฟียโดยตรง

ได้แก่ Law no. 575 ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่ปี 1965 ซึ่งรวมมาตรการดำเนินการยึดทรัพย์สินไปด้วย (การฟอกเงิน) นอกจากนี้ยังมีกระบวนการพิเศษที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อดำเนินการคือ Interception of Communications การติดตามการกระทำความผิดจากการสื่อสารของผู้กระทำความผิด และกระบวนการที่เรียกว่า National Anti-Mafia Prosecution เพื่อดำเนินการกับการกระทำทุกรูปแบบที่เกี่ยวกับมาเฟีย ซึ่งรวมไปถึงการฟอกเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมด้วย ซึ่งแนวความคิดในการบัญญัติหลักเกณฑ์การปราบปรามการฟอกเงินไว้ในประมวลกฎหมายอาญานี้ได้รับการปฏิเสธจากคณะอนุกรรมการร่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยมาแล้ว¹⁶

2. ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พ.ศ. 2542

ความผิดมูลฐาน หมายความว่า ความผิดหลักที่เป็นฐานความผิดทางอาญาที่รัฐได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยกำหนดมาตรการการลงโทษทางอาญาแก่ผู้ที่ฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญาตามฐานความผิดที่กำหนดไว้ ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ

(3.1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือ กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

(2) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518

(3) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533

¹⁶ วีระพงษ์ บุญญะภาส, สุพัตรา แผนวิจิต, จิรวุฒิ ลิปิพันธ์, “การกำหนดความผิดฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กระทำความผิดข้ามชาติและมาตรการ รวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึดอายัดและริบทรัพย์สิน (หัวข้อ 6),” โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กระทำความผิดข้ามชาติ ระยะที่ 2, (กรุงเทพฯ : สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด)

(4) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ได้แก่ การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือ มีไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และหมายรวมถึง การสมคบ สนับสนุนช่วยเหลือ หรือ พยายามกระทำความผิดดังกล่าวนี้ด้วย

(3.2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือจัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี ได้แก่

(1) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นและความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์

(2) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ได้แก่ พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 คือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงหรือเด็ก ชื่อ ชายจำหน่าย พามาหรือส่งไปยังที่ใด รับหน่วงเหนี่ยว หรือกักขัง ซึ่งหญิงหรือเด็ก หรือจัดให้หญิงหรือเด็กกระทำการหรือยอมรับการกระทำใด เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อการอนาจารหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้ โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ไม่ว่าหญิงหรือเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตามอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน หรือ พระราชบัญญัตินี้ รวมถึงการตระเตรียมการเพื่อกระทำความผิด และการสมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดด้วย

(3) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณีหรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณี ในสถานการค้าประเวณี

(3.3) ความผิดเกี่ยวกับการซื้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา หรือ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการซื้อโกงประชาชน ได้แก่

(1) ความผิดเกี่ยวกับการซื้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 341 และมาตรา 343 คือการหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยการหลอกลวงดังว่านั้น ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ โดยการกระทำดังกล่าวนี้ ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือ ด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน

(2) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการซื้อโกงประชาชน ได้แก่ พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการซื้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 คือ การโฆษณาหรือประกาศ ให้ปรากฏต่อประชาชน หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่าในการกู้ยืมเงินตนหรือบุคคลใดจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินรายนั้น หรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน หรือโดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่า ตนหรือบุคคลนั้นไม่สามารถประกอบกิจการใดๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายในอัตรานั้น และในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้กู้ยืมเงินไป

(3.4) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือซื้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำการโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดยกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น ได้แก่

(1) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือซื้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำการโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์

(2) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือซื้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำการโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ได้แก่ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522

(3) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือข้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำการโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้แก่ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

(3.5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ได้แก่

- (1) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา
- (2) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา
- (3) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502

(4) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 เป็นต้น

(3.6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์ ที่กระทำโดยอ้ำอำนางอึ้งยี้หรือช่องโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา คือ มาตรา 337¹⁷ และมาตรา 338¹⁸

¹⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 337 บัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญ หรือของบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกรรโชก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าความผิดฐานกรรโชกได้กระทำโดย

(1) ขู่ว่าจะฆ่า ขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายให้ผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัส หรือขู่ว่าจะทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์ของผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่น หรือ

(2) มีอาวุธติดตัวมาขู่เข็ญ

ผู้กระทำความผิดระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท”

(3.7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ได้แก่

(1) การนำหรือพาของที่ยังไม่ได้เสียภาษี หรือของต้องจำกัด หรือของต้องห้าม หรือที่ยังไม่ได้ผ่านศุลกากรโดยถูกต้อง เข้ามาในพระราชอาณาเขตก็ดี หรือที่ส่งหรือพาของเช่นว่านี้ออกไปนอกพระราชอาณาเขตก็ดี หรือช่วยเหลือด้วยประการใดๆ ในการนำของเช่นว่านี้ เข้ามาหรือส่งออกไปก็ดี หรือย้ายถอนไป หรือช่วยเหลือให้ย้ายถอนไปซึ่งของดังกล่าวนั้นจาก เรือกำปั่น ท่าเทียบเรือ โรงเก็บสินค้า คลังสินค้า ที่มั่นคง หรือโรงเก็บของ โดยไม่ได้รับอนุญาตก็ดี หรือให้ที่อาศัยเก็บหรือเก็บ หรือซ่อนของเช่นว่านี้ หรือยอม หรือจัดให้ผู้อื่นทำการเช่นว่านี้ก็ดี หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใดๆ ในการหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียค่าภาษีศุลกากร หรือในการหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงบทกฎหมายและข้อจำกัดใดๆ อันเกี่ยวแก่การนำ ของเข้า ส่งของออก ขนของขึ้น เก็บของในคลังสินค้า และการส่งมอบของ โดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษี ของรัฐบาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จะต้องเสียสำหรับของนั้นๆ ก็ดีหรือหลีกเลี่ยงข้อห้าม หรือข้อจำกัดอันเกี่ยวแก่ของนั้นๆ ก็ดี

(2) การช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ชื้อ รับจำนำ หรือรับไว้ โดยประการใด ซึ่งของอันตนรู้ว่าเป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงอากรข้อห้าม หรือข้อจำกัด

(3.8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา¹⁹ คือมาตรา 135/1 ซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นความผิดกฎหมายอาญา ดังนี้

(1) ใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการใดอันก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต หรืออันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกาย หรือเสรีภาพของบุคคลใดๆ

(2) กระทำการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ระบบการขนส่ง สาธารณะ ระบบโทรคมนาคม หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ

¹⁸ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 338 บัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่น ให้ยอมให้ หรือยอมจะให้ตน หรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยผู้ซึ่งจะเปิดเผย ความลับ ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกข่มขืนใจหรือบุคคลที่สามเสียหายจนผู้ถูกข่มขืนใจยอม เช่นว่านั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานริดเอาทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งสองพันบาทถึงสองหมื่นบาท”

¹⁹ มาตรา 3 (8) แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 3 แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2546 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 76 ก วันที่ 11 สิงหาคม 2546)

(3) กระทำการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐหนึ่งรัฐใด หรือของบุคคลใด หรือต่อสิ่งแวดลอม อันก่อให้เกิดหรือน่าจะเกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างสำคัญ

ซึ่งกระทำโดยมุ่งหมายเพื่อขู่เข็ญหรือบังคับรัฐบาลไทย รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ ให้กระทำหรือไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง หรือเพื่อสร้างความปั่นป่วนโดยให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชน เป็นการกระทำความผิดฐานก่อการร้าย

2.3 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการฟอกเงิน

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฉบับนี้ เป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์ เพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (Proceeds of crime) ในความผิดมูลฐานมาตรา 3 นอกจากนี้จะเป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญาในมาตรา 5²⁰ แล้ว ยังได้นำมาตรการยึดทรัพย์ทางแพ่ง (Civil Forfeiture Measure) มาใช้บังคับเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานอีกด้วย

ความผิดอาญาฐานฟอกเงินในมาตรา 5 เป็นมาตราที่จะโจมตีตัวบุคคลโดยเฉพาะ เพื่อให้รับโทษทางอาญา²¹ ส่วนการยึดหรืออายัดทรัพย์ในทางแพ่งเป็นมาตรการที่จะโจมตีตัวทรัพย์สิน เพราะตามกฎหมายอาญา ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดที่ดี ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่ดี ต้องรับตามกฎหมายอาญา แต่กระบวนการที่จะนำไปสู่การริบทรัพย์สิน ถ้าดำเนินไปตามกฎหมายอาญา ปกติจะมีขั้นตอนมาก ส่งผลให้ไม่สามารถที่จะทำให้มาตรการริบทรัพย์สินประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นกฎหมายหลายประเทศได้กำหนดหลักการดำเนินการริบทรัพย์สินในทางแพ่งไว้ โดยแทนที่จะต้องไปจับกุมฟ้องร้องตัวผู้ต้องหาจนถึงจะดำเนินการริบทรัพย์สินได้ ก็ไม่จำเป็นต้องรอให้จับกุมดำเนินคดีก่อนก็สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินได้เลย โดยแยกดำเนินการริบทรัพย์สินทางแพ่งได้ทันทีเมื่อปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องการกระทำความผิด

²⁰ โปรดดูพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 ในภาคผนวก

²¹ โปรดดูพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 60 ในภาคผนวก

ซึ่งเลขาธิการจะเป็นผู้ส่งเรื่องให้อัยการ อัยการจะพิจารณาร้องขอต่อศาลแพ่งเพื่อไต่สวนว่าเป็นการฟอกเงินหรือไม่ ถ้าใช่ก็ให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้เลย โดยใช้กลไกทางแพ่งที่ไม่ต้องติดตามจับตัวคนร้ายให้ได้ก่อนก็สามารถดำเนินคดีกับทรัพย์สินที่โดยสภาพต้องถูกริบอยู่แล้ว แทนที่จะใช้ส่วนอาญาก็มาใช้ส่วนแพ่งแทน

ด้วยเหตุนี้ มาตรการทางแพ่งที่นำมาใช้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงแตกต่างจากการบังคับคดีแพ่งอื่นใด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ การบังคับคดีแพ่งซึ่งเจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือทำการอื่นใดโดยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กล่าวคือ เมื่อศาลแพ่งออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีแล้ว ศาลจะส่งหมายบังคับคดีให้สำนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี กรณีดังนี้ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่ประสงค์จะบังคับคดี ต้องติดต่อสำนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี²² สรุปก็คือ การบังคับคดีแพ่งทั่วไปมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ตามกฎหมาย แต่การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นมาตรการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่มีได้ดำเนินการกับตัวบุคคล (property in rem) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติโดยแท้

ในขณะที่มาตรการยึดหรืออายัดทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil Forfeiture Measure) ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นมาตรการทางแพ่งซึ่งมีบทบัญญัติให้ศาลแพ่งสั่งให้ทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (property in rem) ตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งเป็นมาตรการทางแพ่งที่จะป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเน้นที่ตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงมีผลใช้บังคับกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่มีอยู่ก่อนวันที่กฎหมายบังคับใช้และยังคงมีอยู่ ในขณะที่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ได้ เพราะการได้ทรัพย์สินมาโดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้น ถือว่า เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ที่ได้รับมา ซึ่งตามนัย มาตรา 3 บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “...ทั้งนี้ ไม่ว่าเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจาก (1) การกระทำความผิดมูลฐาน หรือจาก

²² นางเสริมศรี ผ่องศรี, “เอกสารประกอบการบรรยายการบังคับคดีแพ่ง หลักสูตรพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542,” กรุงเทพมหานคร, 2543, น. 3.

การสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน (2) การจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ หรือ (3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินจะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด” กรณีข้างต้น การที่ศาลแพ่งสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตกเป็นของแผ่นดิน จึงเป็นการดำเนินการทางแพ่งตามหลักกรรมสิทธิ์จากผู้ที่ไม่มียุติโดยชอบตามกฎหมายที่จะยึดถือเอาไว้เพื่อตัดวงจรอาชญากรรม อันเป็นการป้องกันสังคมจากการนำทรัพย์สินดังกล่าวมาใช้และไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้ใช้ประโยชน์จากการที่ตนได้มาจากการกระทำความผิด แม้เอาโทษทางอาญากับผู้กระทำความผิดไม่ได้ ก็ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดนั้นขึ้น เพื่อตัดประโยชน์ที่เขาได้รับอันเนื่องมาจากการกระทำอันไม่ชอบธรรมของผู้กระทำความผิดนั้นเอง²³ กรณีนี้จึงไม่ใช่เป็นการใช้กฎหมายฟอกเงินให้ มีผลบังคับย้อนหลัง (Non-Retroactivity) แต่อย่างใด

2.3.1 มาตรการทางแพ่ง (Civil Forfeiture Measure)

มาตรการทางแพ่งเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับ “ทรัพย์สิน” โดยเฉพาะไม่ใช่การ ดำเนินการกับบุคคลผู้กระทำความผิดทางอาญาแต่อย่างใด ดังนั้นการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงมิใช่โทษทางอาญา แต่อย่างใด โดยมีบัญญัติไว้ชัดเจนในมาตรา 59²⁴ กำหนดให้ศาลแพ่งมีเขตอำนาจเหนือคดี พร้อมทั้งกำหนดขั้นตอนวิธีการในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้เป็นการเฉพาะการดำเนินการ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือฐานฟอกเงิน คือเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด อันเป็นมาตรการทางแพ่งที่ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยเฉพาะ ตามความในหมวด 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

²³ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, “กฎหมายฟอกเงินกับโทษย้อนหลัง,” วารสารนิติศาสตร์, น. 416-425 (กันยายน 2544)

²⁴ โปรดดูพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 59 ในภาคผนวก

2.3.2 มาตรการทางอาญา (Criminal Forfeiture Measure)

มาตรการทางอาญา คือความผิดอาญาฐานฟอกเงินในมาตรา 5 เป็นมาตราที่จะโจมตีตัวบุคคลโดยเฉพาะเพื่อให้รับโทษทางอาญา²⁵ ตามกฎหมายอาญา ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดที่ดี ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่ดีต้องริบตามกฎหมายอาญา แต่กระบวนการที่จะไปสู่การริบทรัพย์สิน หากต้องดำเนินไปตามกฎหมายอาญา ปกติจะมีขั้นตอนมาก ส่งผลให้ไม่สามารถที่จะทำให้มาตรการริบทรัพย์สินประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ความผิดอาญาฐานฟอกเงิน มาตรา 5 คือ การโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยทำเพื่อมุ่งประสงค์ที่จะซุกซ่อน หรือปกปิดถึงแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้นๆ หรือเป็นการกระทำที่ช่วยเหลือผู้อื่นให้มีต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลง หรือการกระทำอย่างใดๆ เพื่อที่จะปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มาของตัวทรัพย์สินนั้น แหล่งที่ตั้ง การจำหน่ายจ่ายโอน การได้สิทธิต่างๆ นั้น เป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน มีโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ²⁶

2.4 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อยู่ในหมวดที่ 6 ตั้งแต่มาตราที่ 48 ถึงมาตรา 59 ซึ่งมีมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญ คือมาตรการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และกฎหมายยังกำหนดให้การดำเนินการทางศาลในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ให้ดำเนินการที่ศาลแพ่ง และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

²⁵ โปรดดูพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 60 ในภาคผนวก

²⁶ รศฎ เจริญจำ, “ฟอกเงินจากการฉ้อโกงประชาชนยึดทรัพย์ได้เพียงใด”, กฎหมายธุรกิจ, น. 59

2.4.1 พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อทำการตรวจสอบทรัพย์สิน

“พนักงานเจ้าหน้าที่”²⁷ คือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจตามมาตรา 38 ดังนี้²⁸ มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่างๆ หรือบุคคลใดๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณาได้ และเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อน หรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้น จะถูกยักย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิมได้

2.4.2 คณะกรรมการธุรกรรมมีมติให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

การที่คณะกรรมการธุรกรรม²⁹ หรือเลขาธิการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวตามมาตรา 48³⁰ ได้มิใช่่ง่ายนัก เพราะการจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวได้จะต้องประกอบด้วยขั้นตอนหลายขั้นตอน กล่าวคือ

- (1) มีการตรวจสอบรายงานและการทำข้อมูลธุรกรรม

²⁷ โปรดดูพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ในภาคผนวก

²⁸ โปรดดูพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38 ในภาคผนวก

²⁹ คณะกรรมการธุรกรรมประกอบด้วยเลขาธิการ ปปง. เป็นประธานกรรมการ และผู้ซึ่งคณะกรรมการ ปปง. แต่งตั้งจำนวน 4 คน เป็นกรรมการ

³⁰ โปรดดูพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ในภาคผนวก

(2) ทรัพย์สินนั้นจะต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คือเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใดๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือเป็นดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน

(3) เมื่อตรวจสอบพบว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว จะต้องมิเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นด้วย จึงใช้อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อน

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการแล้วแต่กรณีได้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้แล้ว ผู้ทำธุรกรรมที่ถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ก็ยังสามารถแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมีใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้

2.4.3 เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมทำการตรวจสอบธุรกรรม หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า ทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมส่งเรื่องให้เลขาธิการดำเนินการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว³¹

การที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินอาจมีได้ 2 กรณี คือ

(1) กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคณะกรรมการธุรกรรมสั่งให้ยึด

³¹ กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 3 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 88 ก วันที่ 27 กันยายน 2543

หรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวมีกำหนดเวลาไม่เกิน 90 วัน ตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง กรณีนี้ เลขาธิการต้องส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณายื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สิน ตกเป็นของแผ่นดินภายในเวลาที่ยึดหรืออายัดไว้

(2) กรณีที่ไม่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคณะกรรมการธุรกรรมไม่ได้สั่งให้ยึด หรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง และจากการตรวจสอบรายงาน และข้อมูล เกี่ยวกับการทำธุรกรรม การตรวจสอบธุรกรรม หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ปรากฏว่ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดินต่อไป การยื่นคำร้องของพนักงานอัยการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินในกรณีนี้จึงเป็นกรณีที่ไม่มีการยึดหรืออายัด ชั่วคราวตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง

2.4.4 ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน

ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สิน หรือผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สิน³² สามารถ ดำเนินการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินโดยการยื่นคำร้องคัดค้านคำร้องของพนักงานอัยการต่อศาล ก่อนศาลจะมีคำสั่งตามมาตรา 51³³ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) การอ้างกรรมสิทธิในทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้โอนทรัพย์สิน

เมื่อปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อพนักงานอัยการได้รับเรื่องแล้ว และพิจารณาเห็นว่ามีหลักฐานเชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด นั้นตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49

³² โปรดดูพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 50 ในภาคผนวก

³³ โปรดดูพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 ในภาคผนวก

ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการอ้างว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน สามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอคืนทรัพย์สินนั้นได้ ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน แต่ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นจะต้องแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริต และมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

(2) การยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ หรือผู้รับโอนทรัพย์สินโดยสุจริต และมีค่าตอบแทน

เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 กฎหมายให้โอกาสผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอคืนคำร้องเพื่อขอคืนทรัพย์สินได้ ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน โดยแสดงว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ นอกจากนี้แล้วกฎหมายยังเปิดโอกาสให้ผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นแผ่นดินสามารถยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้เช่นเดียวกัน³⁴ โดยแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งประโยชน์โดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ³⁵

2.4.5 การดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีบทบัญญัติที่บัญญัติไว้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดมูลฐานซึ่งอยู่มาตรา 49 วรรคท้าย การดำเนินการ

³⁴ สหัทธ สิงหวิริยะ, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, น. 77.

³⁵ โปรดดูพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 52 ในภาคผนวก

เพื่อคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน เป็นขั้นตอนที่เมื่อปรากฏเหตุอันสมควรที่จะดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิแล้ว เลขาธิการจะดำเนินการส่งเรื่องไปให้ “พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดความผิดฐานนั้น” เพื่อให้ดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าว โดยให้มีการดำเนินการที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายก่อน ซึ่งหลักเกณฑ์และรายละเอียดนั้นจะกล่าวโดยละเอียดในบทที่ 4

